

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ

bojové činnosti vojsk PS

Vojsko Pohraniční stráže je svým zaměřením a výcvikem určeno v míru jednoznačně k zabezpečení ochrany státních hranic ČSSR proti pronikání narušitelů a různých nepřátelských skupin v obou směrech. Byla však posouzena i možná jeho činnost — jako jedné z ozbrojených složek v rámci obranného systému ČSSR — za války. Jednotkám a útvarům Pohraniční stráže se určují důležité úkoly při překrytí státní hranice v součinnosti s vševojskovými útvary a svazky ČSLA, z nich pak i jednotlivé úkoly ženijního zabezpečení.

Opatření ženijního zabezpečení bojové činnosti Pohraniční stráže při překrytí státní hranice vyplývají ze základních cílů překrytí vojsky PS, tj.

- zabránit proniknutí protivníka na vlastní území,
- spolupodílet se na vytvoření podmínek k přechodu státních hranic, zasazení hlavních sil vševojskových svazků 1. sledu vševojskové armády a jejich proniknutí na území protivníka.

Ženijní opatření vojsk Pohraniční stráže, vyplývající z těchto základních cílů, se plně dotýkají celého časového období překrytí státní hranice, tj. od příprav v míru až po zasazení hlavních sil prvosledových armád na svůj operační směr a zahájení útočné operace.

Při plánování ženijních opatření jednotlivých období je nutné vycházet ze skutečnosti, že jsou časově i materiálně velmi náročná a proto je nutné maximum těchto opatření připravit pokud možno již v míru. Tato opatření jsou plánována podle jednotného zámyslu a musí být vzájemně sladěna.

Ženijní opatření překrytí státní hranice vojsky Pohraniční stráže lze rozdělit na opatření uskutečňovaná v míru, v období zvýšeného napětí do zahájení bojové činnosti, po zahájení bojové činnosti vojsk ČSLA a opatření v pásmu střežení vojsk Pohraniční stráže.

Opatření u vojsk Pohraniční stráže v míru

Tato opatření tvoří základ všech ženijních opatření, plánovaných v dalších časových obdobích překrytí státní hranice. V podstatě jde o

- přípravu k ničení a zatarasování

- ženíjní úpravu terénu v prostorech opěrných bodů a míst velení
- ženíjní opatření k zabezpečení manévru pohraničních jednotek.

a) Příprava k ničení a zatarasování

Vzhledem k omezeným možnostem průchodnosti přihraničního prostoru bude protivník využívat současné přechody přes tyto horské a zalesněné masívy a proto je nutné, aby i zatarasování bylo zaměřeno na tyto přechody v součinnosti s vševojskovými a ženíjními jednotkami ČSLA.

Zatarasování a ničení umožňuje účinně přehradit nejdůležitější směry poměrně v krátkém časovém období, zejména budou-li připravena určitá opatření již v míru. A do těchto opatření je možno zahrnout

- stálá zařízení na silničních tělesech a objektech všeho druhu,
- plánovaná místa závalů a zátarasů na komunikačních směrech,
- plánované prostory minových zátarasů a výhodných čar k manévru zátarasy v průběhu bojové činnosti.

Pro všechny tyto plánované zátarasy a připravované objekty k ničení je nutné zpracovat potřebnou ženíjní technickou dokumentaci, v níž musí být uvedeno pořadí naléhavosti, doba zatarasování, jednotka, která bude tento úkol plnit a příslušné ženíjní materiálně technické zabezpečení (zvláště místo uložení ženíjní munice atd.).

b) Ženíjní úprava terénu v prostorech pohraničních jednotek a míst velení

Ženíjní úpravou terénu v době míru u vojsk Pohraniční stráže je sledován cíl — získat čas k budování pevné a odolné obrany a míst velení v době nenadálého napadení nebo v období zvýšeného nebezpečí.

V opěrných bodech pohraničních jednotek je nejvýhodnější využívat v potřebném množství ženíjní obranné objekty a zařízení, zabezpečující typem a odolností velení rotě, ukrýt živou sílu před účinky jaderných zbraní protivníka a zabezpečit bojovou činnost palebných prostředků. Obdobná opatření budou nutná k zabezpečení polních míst velení praporů a brigád s důrazem na zabezpečení organizované práce štábu v poli a jeho ukrytí před účinky jaderných zbraní protivníka.

c) Ženíjní opatření zabezpečení manévru pohraničních jednotek

Tato opatření budou spočívat v úpravě komunikační sítě, která musí zabezpečit rychlé a organizované zaujetí plánovaných opěrných bodů, polních míst velení praporů a brigád, včetně zaujetí plánovaných záložních prostorů soustředění.

Opatření v období zvýšeného nebezpečí do zahájení bojové činnosti

Toto období nelze časově omezit, ale plně navazuje na základní opatření připravovaná již v míru. Půjde o realizaci předem připravených opatření ženíjního zabezpečení příkrytí státní hranice vojsky Pohraniční stráže. Toto období má rozhodující vliv na odražení agrese protivníka.

Po vyhlášení bojového poplachu zaujímají pohraniční rotý opěrné body a vedou bojovou činnost dle bojového úkolu v součinnosti s vševojskovými jednotkami ČSLA. Po obsazení opěrných bodů organizují velitelé pohraničních jednotek veškeré ženíjní práce k jejich dobudování včetně zpevnění výbušnými

zátarasy vyčleněnými technickými hlídkami a dobudování velitelských stanic praporů a pohraničních brigád.

Ženíjní opatření, která v tomto období uskutečňují vojska Pohraniční stráže, vyžadují dokonalé sladění s činností prvosledových pluků pohraničních divizí.

a) Zatarasování a příprava objektů k ničení

Opatření s tím spojená mohou realizovat pohraniční roty podle předem stanoveného plánu k přehrazení komunikačních směrů vedoucích do plánovaných opěrných bodů a k zabezpečení podmínek pro účinnou palbu jejich protitankových prostředků.

U pohraničních rot můžeme kalkulovat s tímto rozsahem prací:

V 1. pořadí:

- zřízení 100—200 m PT minového pole,
- adjustace 1—3 stálých zařízení,
- zařízení 100—200 m stromového záseku, zaminovaného nástrahami.

V 2. pořadí:

- položení dalších 100—250 m PT minového pole,
- adjustace 2—4 stálých zařízení,
- zřízení 100—150 m stromového záseku a nástrahami.

K plnění těchto úkolů může být z pohraniční roty vyčleněna ženijně technická hlídka (1+3 až 1+5) s jedním vozidlem neb obrněným transportérem.

Vycházíme-li z předpokládaného využití dopravních nebo bojových prostředků roty pro minování, měla by být pokládána první PT minová pole za 1—2 hodiny po vyhlášení bojového poplachu. K této době je však nutné připočítat čas, potřebný k přesunu do místa minování od pohraniční roty a vzdálenost od místa uložení ženijní munice.

Celkově by měl být splněn plánovaný rozsah prací v 1. pořadí rychlým způsobem za 2—6 hodin (dle rozsahu PT minových polí) a v 2. pořadí za dalších 3—6 hodin.

Technické hlídky pohraničních jednotek by mohly v průběhu prvního dne na hlavních směrech pohraničních brigád položit 2—5 km PT minového pole (s hustotou 0,5—0,8), adjustovat 5—10 stálých zařízení na komunikačních směrech a zřídit 10—15 stromových záseků, zaminovaných nástrahami.

b) Ženíjní úprava v opěrných bodech a na místech velení

Cílem těchto opatření je vytvořit podmínky k organizovanému a úspěšnému vedení bojové činnosti před účinky jaderných zbraní.

V podstatě by měly být lafetovány zbraně, prověřena filtroventilační zařízení a vybudovány okopy pro stojícího střelce a postupně spojeny ve střelecké okopy družstva. K umístění bojových vozidel využívají se terénní nerovnosti a maskovací vlastnosti terénu.

Základní ženijní úprava v opěrných bodech měla by být ukončena do 1,5—2 hodin po jejich obsazení (dále pak zpevňování systému obrany). Na místech velení praporů by měly být opět v maximální míře využívány ženijní objekty vybudované již v míru a maximální rozsah prací by měly jednotky bojového zabezpečení ukončit do 1—1,5 hodin po jejich obsazení.

K ženijnímu zabezpečení VS brigády je účelné vyčlenit 1 ženijní a 1 strojní družstvo s buldozerem, automobilním rýpadlem a strojníky elektrocentrály 3 kVA s osvětlovací soupravou 3 kVA.

K organizované práci štábu v poli je možné využívat především již dříve vybudované ženijní objekty a další ženijní opatření uskutečňovat dle časového harmonogramu prací.

Práce jsou rozděleny na jednotlivá pořadí, v nichž jsou budovány

- okopy pro štábní vozidla a rádiové stanice,
- střelecké okopy k boj. zabezpečení VS pro střelbu z ručních zbraní,
- střelecké okopy pro střelbu z kulometu a pancéřovek RPG-7,
- ochranné zákopy pro jednotky bojového zabezpečení.

Současně s budováním VS jsou nutná ženijní opatření na vozidlech a technice ke snížení účinků napalmu, zvláště v horských zalesněných prostorech.

K ženijnímu zabezpečení týlového velitelského stanoviště bude nutné nasadit 1 buldozer a automobilní rýpadlo, k osvětlení pracovišť pak použít elektrocentrálu 3 kVA s osvětlovací soupravou.

c) Maskování

Je trvalý prvek činnosti pohraničních jednotek. Musí být uskutečňováno soustavně a důsledně, aby nebyla prozrazena činnost jednotek při ženijních pracích nebo jiné bojové činnosti. Ženijní stroje musí pracovat pod maskovacími sítěmi. Při přesunech jednotek v noci je nutné přísně dodržovat světelnou kázeň.

d) Úkoly ženijních jednotek při odstraňování následků jaderného napadení

V tomto období, i když je úsilí ženijních jednotek zaměřeno na minování, přípravu objektů k ničení na komunikačních směrech a ženijní úpravu terénu k ochraně živé síly a bojové techniky, musí být předurčeny ženijní síly a prostředky, které budou tvořit ženijní jádro záchranné a uvolňovací skupiny pohraniční brigády. Tato by měla být vytvářena zpravidla ve složení 1 ženijní technické čety s ženijní technikou pro zemní práce, vyprošťovacími prostředky a potřebným množstvím trhavin a ženijního nářadí.

e) Výroba prvků v dřevozávodě

Dřevozávod je rozvíjen v prostoru ženijní zálohy z těžké rámové pily GTK 60 a soupravy dřevoobráběcích strojů RS-15. Hlavní jeho úkol je vyrábět prvky k nakrytí zákopů, pozorovacích stanovišť, rohoží pro nakrytí techniky před napalmem, prvky ke stavbě a opravám nízkovodních dřevěných mostů. K dopravě dřeva do dřevozávodu je nutné využívat traktory, začleněné u ženijní roty s vleky na dlouhé dříví a do místa použití zhotovených prvků dopravní vozidla brigády i jednotek podle odváženého množství.

f) Ženijní průzkum

Ženijní průzkum ženijních opatření protivníka v přihraničním území povedou jednak pohraniční hlídky a průzkumné hlídky průzkumného praporu z pozemních nebo věžových pozorovatelů PS. Výsledky průzkumu mohou předávat po linkové součinnosti síti pohraniční brigády a pohraniční divizi, kde zprávy soustřeďují a vyhodnocují.

g) Zásobování ženijní municí a materiálem

V rámci pohraniční brigády je organizuje ženijní náčelník a prakticky uskutečňuje správce skladu ženijní munice, který má k tomu účelu vyčleněn i po-

třebný počet dopravních prostředků. Ke splnění úkolů zatarasování je však nutná pomoc dopravních prostředků ČSLA k přísunu a rozvozu munice na určené skládky ženijní munice u pohraničních jednotek.

Možná potřeba ženijní munice v pásnu pohraniční brigády ke splnění úkolů zatarasování může být v jednotlivých dnech

1. den: 3—8.000 PT min a 1—4 t trhavín
2. den: 3—6.000 PT min a 2—5 t trhavín
3. den: 2—6.000 PT min a 2—4 t trhavín.

h) Přebírání a evidence PT minových polí

V rámci opatření k přikrytí státní hranice budují nejen pohraniční, ale i vševojskové útvary a ženijní jednotky systém zátarasů. Pro bezpečnost pohybu a přesunů jednotek musí všichni pohraničníci znát místo položení vlastních PT minových polí, položených ženijně technickými hlídkami, ženijními jednotkami, ale i armádními jednotkami, pokud zasahují do pásma střežení vojska Pohraniční stráže. O položení každého PT minového pole nebo objektu připravovaného k ničení musí být záznam, který se ukládá u velitele pohraniční jednotky, u ŽN pohraniční brigády, u ŽN divize a dalších stupňů velení. Bez důsledné evidence zátarasů by nebylo možné zabezpečit rychlý přesun vojsk ČSLA ke státní hranici, ztěžoval by se manévr vojsk v přihraničním území a mohlo by dojít ke zbytečným ztrátám na životech a technice na vlastním území ještě před zahájením útočné operace.

ch) Součinnost ŽN pohraniční brigády

V tomto časovém období přikrytí státní hranice je těžiště činnosti štábů i velitelů Pohraniční stráže v součinnosti s veliteli a štáby útvarů a svazků ČSLA, zvláště v dokonalém sladění stanovených úkolů. Součinnost mezi ženijními náčelníky pohraniční brigády a pohraniční divize by měla být zaměřena zpravidla na tyto otázky:

- upřesnění charakteristiky a zvláště kapacity současných pohraničních přechodů přes státní hranici včetně možností jejich objížděk,

- ženijní opatření nepřítel zjištěná pozorovacími hlídkami pohraničních jednotek s důrazem na místa uložení jaderných min,

- vzájemná informovanost o zřizování PT minových polí a připravovaných objektech k ničení na osách přesunu vševojskových útvarů a rozmístění roznětových hlídek,

- způsob předání a převzetí obranných objektů ČSLA a minových polí v pásnu střežení Pohraniční stráže,

- režim na hydrotechnických zařízeních (přehradách) v pásnu činnosti PS

- radiolokační maskování jednotkami prvosledových pluků

- vzájemná pomoc v ženijním materiálně technickém zabezpečení,

- využití dřevozavodů PS za předpokladu jeho zesílení jednotkou pohraničního vševojskového útvaru na pomocné práce,

- přísun ženijní munice,

- možnosti využití divizního nebo plukovního POZ ve prospěch pohraniční brigády

— vzájemná pomoc ženijními zálohami při odstraňování následků jaderného napadení nepřítelem v hraničním pásmu a na další otázky, které musí být v tomto období dokonale sladěny k zabezpečení úkolů překrytí státní hranice a bojové činnosti pohraničních svazků ČSLA.

i) Opravy ženijní bojové techniky

V důsledku maximálního využití ženijní bojové techniky v tomto období k ženijní úpravě terénu může dojít zákonitě i k jejím poruchám. Hlavní úkol ženijních pojízdných dílen pohraniční brigády (ŽPD-2) je tyto poruchy urychleně odstraňovat, aby nedocházelo k časovým ztrátám při nasazení ženijní bojové techniky.

j) Řídicí činnost ženijního náčelníka pohraniční brigády

Toto časové období překrytí státní hranice vzhledem k důležitosti a rozsáhlosti jednotlivých úkolů ženijního zabezpečení včetně trvalé součinnosti s ženijním náčelníkem součinnostní divize, klade značné nároky na organizátorskou a řídicí práci ŽN brigády.

Kromě spoluúčasti ženijního náčelníka na zpracování vševojskových dokumentů pro štáb pohraniční brigády je povinen zpracovávat tyto dokumenty:

- plán ženijního zabezpečení pohraniční brigády jako základní dokument, který obsahuje všechny úkoly ženijního zabezpečení,
- bojové nařízení pro ženijní zabezpečení pohraničních rot a praporů,
- bojový rozkaz pro ženijní rotu.

Kromě plánu ženijního zabezpečení vede zástupce ženijního náčelníka pracovní mapu a mapu zatarasování a ničení.

Jako hlavní pomocný dokument využívá ženijní náčelník textové přílohy k plánu ženijního zabezpečení, které zpravidla obsahují

- rozdělení ženijních sil a bojové techniky,
- stav zásob ženijní munice, materiálu, spotřebu a jeho doplňování,
- ženijně technické kalkulace obranných a zatarasovacích prací,
- manévr ženijní bojovou technikou v průběhu bojové činnosti,
- využití ženijních dílenských prostředků,
- plán činnosti POZu,
- složení a vybavení jednotlivých speciálních ženijních skupin, včetně jejich možností,
- zasazení prostředků k zásobování vodou,
- úkoly ženijního průzkumu,
- stav ženijních prostředků k ochraně státních hranic,
- možnosti využití kapacity jednotlivých pohraničních přechodů přes státní hranici včetně jejich objížděk.

Opatření po zahájení bojové činnosti vojsk ČSLA

Se zahájením bojové činnosti vojsk ČSLA bude hlavním úkolem ženijního zabezpečení podle vývoje situace na frontě operativně vytvářet průchody v PT minových polích a zabezpečovat přesuny vševojskových útvarů, popř. aktivovat zátarasý ke zpomalení nebo zastavení postupu protivníka.

Postupně s přenášením bojové činnosti vojsk na území protivníka bylo by nutné jednotlivá minová pole ohraničovat k zabezpečení výkonu služby ochrany státních hranic.

Ženíjní opatření v pásmu střežení vojsk PS v počátečních dnech války

V tomto období bude ochrana státních hranic postupně organizována podle situace na frontě. Z ženíjních opatření půjde především o

- odstraňování výbušných zářezů v pásmu činnosti vojsk PS,
- obnovu ženíjně technických opatření k ochraně státních hranic,
- odstraňování následků jaderného napadení,
- ženíjní opatření k zabezpečení zničení výsadků protivníka v pásmu střežení vojsk PS,
- zabezpečení přesunů vševojskových útvarů ČSLA pásmem činnosti PS a na přechodech přes státní hranici,
- zřízení brodových přepravišť, lávek nebo nízkovodních dřevěných mostů přes úzké vodní překážky pokud byly zničeny a jsou nadále nutné k zabezpečení výkonu služby,
- zabezpečení vojsk PS potřebným množstvím nezávadné pitné vody,
- plnění úkolů ženíjně technického zabezpečení a dalších dílčích úkolů.

Z pojednání o úkolech ženíjního zabezpečení bojové činnosti vojsk Pohraniční stráže v jednotlivých etapách přikrytí státní hranice vyplývá, že jsou to náročné úkoly, jejichž splnění vytváří předpoklady k zabezpečení bojové činnosti vševojskových útvarů ČSLA a jednotek Pohraniční stráže.